

Guvernanța clientelar-politicianistă a dus de răpă companiile și regiile statului

23 octombrie 2022

Sectorul economic de stat din România, spre deosebire de economia privată, își îndeplinește din ce în ce mai prost menirea. Iată: infrastructura feroviară și cea rutieră, aflate în administrarea statului, au ajuns într-o stare dezastruoasă. Transportul de călători și de mărfuri pe calea ferată, efectuat de companiile statului, a pierdut competiția cu cel rutier. Pentru că întreprinderile de stat din transportul auto urban și interurban sunt incapabile să asigure nevoile de mobilitate ale populației, aceasta a recurs pe scară foarte largă la soluția automobilului personal. La rândul său, sistemul centralizat de termoficare – un prestator de servicii tot mai proaste și mai scumpe – pierde teren în fața centralelor de apartament sau de bloc, de încălzire cu gaze. Cele 34 de întreprinderi producătoare de energie termică și apă caldă au înregistrat, în anul 2021, cea mai mare pierdere financiară, respectiv - 358,004 milioane de lei.

Cel mai prost administrator

De ce s-a ajuns aici? Pentru că statul român își administrează foarte prost întreprinderile din subordine. Iată, în anul 2021, din cele 409 societăți aflate în subordinea, sub autoritatea ori în portofoliul autorităților publice tutelare centrale, 160 de unități (respectiv 39,12%) erau în faliment, lichidare sau dizolvare. Alte 22 de întreprinderi publice (5,38% din total) erau inactive. Iar dintre cele 227 de unități active, doar 129 (respectiv 56,83%) au obținut profit în anul 2021, restul de 98 de unități (43,17%) raportând pierderi.

Două metode de guvernanță opuse

În timp ce, în sectorul privat cele mai multe companii aplică principiile guvernancei corporative, al cărei scop este maximizarea eficienței activității, a profitului întreprinderii și a investițiilor, statul român a adoptat sistemul guvernancei politicianiste și clientelare. Guvernanța corporativă constă într-un ansamblu de reguli ce stau la baza sistemului de administrare și control din cadrul unei companii, în raporturile dintre management, acționari și alte persoane interesate. Ea se bazează pe strategii, planuri de acțiune și dezvoltare, cu obiective clare, precise. Iar selecția echipelor manageriale are la bază principiile meritocrației.

În schimb, în întreprinderile de stat, promovarea în funcțiile manageriale și administrative depinde de apartenența politică și de raporturile de putere din sânul partidelor aflate la guvernare. Interesele personale și clientelare primează în fața eficienței economice, iar funcțiile de conducere sunt privite ca sinecuri.

Un experiment eșuat și...

În noiembrie 2011, pe timpul Guvernului Boc, a fost adoptată OUG 109 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice. A fost o decizie grea pentru decidenții români, luată sub presiunea Fondului Monetar Internațional. În documentul de motivare care a stat la baza ei se preciza: „neadoptarea în regim de urgență a acestui act normativ ar avea drept consecință perpetuarea actualelor disfuncționalități în activitatea regiilor autonome și a societăților cu capital integral sau majoritar de stat, afectând capacitatea acestor operatori economici de a contribui la echilibrarea bugetului de stat și la relansarea economiei”.

Dar aplicarea OUG nr.109/2011 la companiile în care statul este acționar unic sau majoritar nu a dat rezultate, regulile guvernancei corporative fiind alterate prin imixtiunea politicului. Astfel că, în cele mai multe cazuri, au fost consemnate contraperformanțe, iar majoritatea managerilor au dat bir cu fugiții. De pe urma guvernancei corporative (care s-a dovedit a nu fi străină de jocurile politice), statul a avut mai mult de pierdut. De câștigat au avut doar firmele de consultanță, care s-au ocupat de selecția pe sprânceană a managerilor așa-zis privați.

O tentativă de reînviere

Drept urmare, Guvernul Cioloș (17 noiembrie 2015 până la 4 ianuarie 2017) și-a propus să aducă îmbunătățiri și chiar a pus în dezbatere publică principiile guvernantei corporative în întreprinderile de stat. Printre altele se propunea ca statul să își exercite rolul de acționar în mod profesionist și transparent. Consiliul de administrație urma să publice anual un raport privind îndeplinirea indicatorilor de performanță, precum și privind respectarea principiilor de guvernanta corporativă.

Se propunea ca administratorii să aibă studii universitare, experiență profesională de cel puțin 10 ani, din care minimum 5 ani în funcții manageriale, experiență în domeniul de activitate al întreprinderii, expertiză în strategia corporativă, de personal și în domeniul financiar, să cunoască limba română și limba engleză, să aibă o bună reputație personală și profesională și să nu fi suferit condamnări. De asemenea, erau stabilite principiile privind componența, organizarea și funcționarea consiliilor de administrație și ale conducerilor executive.

Metoda administrării provizorii

Peste OUG nr.109/2011 s-a așternut de mult timp praful uitării, conceptul „guvernanta corporativă” a ieșit din vocabularul celor aflați la putere. Astăzi, mai mult decât oricând, funcțiile manageriale și administrative din companiile și regiile statului sunt distribuite după cum o dictează interesele de partid, fără a se mai ține cont dacă noii numiți au sau nu competența necesară. Și pentru că raporturile de putere sunt schimbătoare, a crescut excesiv frecvența cu care sunt schimbați managerii și administratorii unităților economice cu capital de stat.

Drept urmare, un mare număr de companii și regii în care statul este acționar unic sau majoritar au conduceri provizorii, care se schimbă tot mai des. Iată doar câteva exemple: companiile CFR Marfă SA, Metrorex SA, Compania Națională Administrația Porturilor Dunări Fluviale Giurgiu și Registrul Auto Român au fiecare câte șapte administratori, toți fiind provizorii. Aflându-și izvorul în instabilitatea politică, în frecvența mare cu care se schimbă echipele guvernamentale și miniștrii, sistemul provizoratului în managementul și administrarea unităților din sectorul de stat tinde să devină regula. Înainte ca cerneala să se usuce pe deciziile de numire în funcție, noii directori și administratori din unități de stat sunt schimbați cu alții, care își așteaptă rândul la beneficii. Și indiferent cât de rău îi va merge companiei sau regiei de stat, ei vor avea de câștigat!

Sursa: <https://cugetliber.ro/>